

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија, издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ ЗА ПОТТИКНУВАЊЕ И ЗАШТИТА НА ИНВЕСТИЦИИ МЕЃУ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

Се прогласува Законот за ратификација на Договорот за поттикнување и заштита на инвестиции меѓу Република Македонија и Босна и Херцеговина,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 23 јануари 2002 година.

Бр. 07-330/1
23 јануари 2002 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Борис Трајковски, с.р.

Потпретседател
на Собранието на Република
Македонија,
Оломан Сулејмани, с.р.

ЗА К О Н **ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ ЗА ПОТТИКНУВАЊЕ И** **ЗАШТИТА НА ИНВЕСТИЦИИ МЕЃУ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА** **И БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА**

Член 1

Се ратификува Договорот за поттикнување и заштита на инвестиции меѓу Република Македонија и Босна и Херцеговина, склучен во Сараево на 16 февруари 2001 година.

Член 2

Договорот во оригинал на македонски, босански (хрватски), српски и англиски јазик гласи:

ДОГОВОР**ЗА****ПОТТИКНУВАЊЕ И ЗАШТИТА НА ИНВЕСТИЦИИТЕ****МЕЃУ****РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА****И****БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА**

Владата на Република Македонија и Босна и Херцеговина, во натамошниот текст: "Договорни страни",

Со желба за поттикнување на меѓусебната економска соработка меѓу двете Држави врз основа на еднаквост и заеднички интерес;

Со цел за создавање и одржување поповолни услови за поголемо инвестирање на инвеститори од едната Договорна страна на територијата на другата Договорна страна;

Имајќи ја во предвид потребата за поттикнување и заштита на инвестициите со овој Договор со цел за стимулирање на деловната иницијатива и за зголемување на економскиот развој на двете Држави;

Се договорија за следното:

Член 1

Дефиниции

За целите на овој Договор

1) Изразот "инвестиција" се однесува на било кој имот што го инвестирал инвеститорот на едната Договорна страна, со цел за остварување на економски интерес или друга деловна цел, на територијата на другата Договорна страна во согласност со законите и прописите на другата Договорна страна, вклучувајќи посебно, но не и исклучиво:

а) подвижен и недвижен имот, гаранции и стварни права како што се: хипотека, права на залог, други права согласно со законот, право на службеност или други хартии од вредност;

б) акции, удели и било кој друг облик на учество во компаниите;

в) побарувања кои гласат на пари или други услуги кои имаат стопанска вредност;

г) интелектуални сопственички права, како што се авторски права и други слични права, патенти, индустриски дизајн, заштитни знаци, заштитни имиња и know how;

д) Право на деловна концесија издадено во согласност со закон или договор, вклучувајќи концесии за истражување, обработка, добивање и експлоатација на природните извори.

Било која промена на обликот во кој средствата се инвестирани или реинвестирани нема да влијае на нивниот карактер како инвестиција, под услов таквата промена да е во согласност со законите и прописите на Договорната страна на чија територија инвестицијата била извршена.

2. Изразот "инвеститор" значи, било кое физичко или правно лице на едната Договорна страна кое инвестира на територијата на другата Договорна страна:

а) За Република Македонија:

i) Изразот "физичко лице" значи било кое физичко лице кое има државјанство на Република Македонија.

ii) Изразот "правно лице" значи секое правно лице вклучувајќи претпријатија, компании, корпорации и/или други организации кои се основани или на друг начин се организирани согласно со законодавството на Република Македонија и имаат свое седиште на територијата на Република Македонија.

б) За Босна и Херцеговина:

i) Изразот "физичко лице" значи секое физичко лице кое има статус на државјанин на Босна и Херцеговина според законот што е во сила на Босна и Херцеговина, кое има постојано седиште или место за работење во Босна и Херцеговина;

ii) Изразот "правно лице" значи секое правно лице основано согласно законите во сила на Босна и Херцеговина, кое има свое регистрирано седиште, централен менаџмент или главно место на работењето на територијата на Босна и Херцеговина.

3. Изразот "приход" значи пари кои се остваруваат од инвестициите, а особено, но не и исклучиво, надоместоци за авторски права, профити, камати, дивиденди, капитални добивки, разни други надоместоци и други компензации.

4. Изразот "територија" означува:

а) За Република Македонија: територија на Република Македонија, вклучувајќи го копнениот, водниот и воздушниот простор над кој Република Македонија има јурисдикција или суверени права, согласно со меѓународното право.

б) За Босна и Херцеговина: сите копнени територии на Босна и Херцеговина, нејзиното територијално море, целокупната површина, подземјето и воздушниот простор, вклучувајќи било која поморска област позади на територијалното море на Босна и Херцеговина, која е или во иднина може да е овластена со закон на Босна и Херцеговина во согласност со меѓународното право како област врз која Босна и Херцеговина може да врши права во однос на морското дно, подземјето и природните ресурси.

Член 2

Поттикнување и заштита на инвестиции

1. Секоја Договорна страна ќе поттикнува и создава поволни, стабилни и транспарентни услови за инвеститорите на другата Договорна страна да инвестираат капитал на нејзината територија и ќе ги одобрува таквите инвестиции согласно со своите закони и прописи.

2. На инвестициите на инвеститорите од било која Договорна страна во секое време ќе им биде овозможен фер и праведен третман и ќе уживаат целосна заштита и сигурност на територијата на другата Договорна страна. Ниедна од Договорните страни нема на било кој начин да го попречи со неразумни или дискриминаторски мерки, проширувањето, управувањето, одржувањето, користењето, ужувањето или располагањето на инвестициите на својата територија од страна на инвеститорите од другата Договорна страна.

Член 3

Национален третман и третман на најповластена нација

1. Секоја Договорна Страна ќе им овозможи третман на својата територија, на инвестициите и приходите на инвеститорите од другата Договорна Страна, кој во било кој случај нема да биде помалку поволен од оној кој им го овозможува на инвестициите и приходите на своите инвеститори или на инвестициите и приходите на инвеститорите на трети Држави, во зависно од тоа кој е поповолен за инвеститорите од другата Договорна страна.

2. Ниедна од Договорните страни нема на своја територија да им овозможи третман на инвеститорите од другата Договорна страна, во поглед на проширувањето, управувањето, одржувањето, користењето, уживањето или располагањето на нивните инвестиции, кој е понеповолен од оној кој им се овозможува на домашните инвеститори или на инвеститорите од било која трета земја, во зависно од тоа кој е поповолен за инвеститорите од другата Договорна страна.

2. Одредбите од став 1 и 2 на овој член не ја обврзуваат Договорната страна да ја прошири користа на инвеститорите од другата Договорна страна од било кој третман, предност или привилегија, што произлегуваат од:

- а) Сегашни или идно членство или здружување во слободна трговска зона, царинска унија, економска унија, заеднички пазар, или сличен меѓународен договор во кој Договорната страна е или може да биде потписничка;
- б) Спогодби кои се однесуваат на одбегнување на двојно оданочување или други спогодби кои се однесуваат целосно или делумно на даночни прашања.

Член 4

Национализација и Експропријација

1. Инвестициите на инвеститорите на било која Договорна страна нема да бидат експроприрани, национализирани, преземени или применети други мерки од исто значење (во понатамошниот текст "експропријација") на територијата на другата Договорна страна, освен во случај тие мерки да се преземени во јавен интерес, по законска постапка, на недискриминаторска основа и со итен, ефективен и адекватен надоместок.

2. Надоместокот ќе биде еднаков на праведната пазарната вредност на вложувањето, за кое ќе се однесува, непосредно пред да е извршена експропријацијата или пред идната експропријација да стане јавно објавена на начин кој влијае на вредноста на инвестицијата, во зависност од тоа што ќе се случи порано. Надоместокот за штетата ја содржи каматата, пресметана на годишна LIBOR основа за валутата во која инвестицијата е извршена, од денот на експропријација до денот на исплатата. Надоместокот ќе се изврши во слободна конвертибилна валута ќе биде слободно трансферибилен без неопределено одлагање на Државата која е овластена од

3. Законитоста од ваквата експропријација и износот од надоместокот ќе биде овозможено да се прегледа по законски процеси.

Член 5

Компензација на загубите

На инвеститорите на било која Договорна страна кои ќе претрпат штета на инвестициите на територијата на другата Договорна страна, заради војна или други оружени судири, револуција, состојба на државна загрозеност, побуна, востание или немири, им е обезбеден третман од другата Договорна страна, во однос на обештетување, компензација или друг вид на надоместок, кој не е понеповолен од оној кој го имаат сопствените инвеститори односно инвеститорите од трети држави, во зависност од тоа кој е поповолен за инвеститорите.

Член 6

Пренос

1. Секоја Договорна страна на чија територија е извршено инвестирање на инвеститори од другата Договорна страна, ќе им дозволи слободен пренос на средствата во врска со инвестициите во и надвор од својата територија. Таквиот трансфер ќе го вклучи особено, но не исклучително и:

а) почетниот капитал и дополнителните суми на пари потребни за одржување и проширување на инвестициите;

б) приходите од инвестицијата;

в) износите за враќање на кредити, кој е во непосредна врска со одреденото инвестирање;

г) приходите од целосна или делумна продажба или ликвидација на инвестицијата;

д) надоместоците или другите плаќања кои се однесуваат на членовите 4 и 5 од овој договор;

ѓ) непотрошените заработки и други примања на државјаните ангажирани од странство во врска со инвестицијата.

2. Преносите ќе бидат извршени без одлагање, во слободно конвертибилна валута според важечкиот курс на денот на преносот.

3. Во отсуство на девизен пазар, курсот, кој ќе се користи, ќе биде последниот девизен курс за конверзија на валутите во Специјални права за влечење.

4. Договорните страни се согласни дека условите за извршување на преносот нема да бидат понеповолни од условите договорени за пренос кои произлегуваат од инвестициите на било која трета држава.

Член 7

Суброгација

1. Ако едната Договорна страна или нејзина овластена агенција изврши плаќање на било кој од нејзините инвеститори под гаранција или под договор за осигурување против некомерцијални ризици во согласност со договорот за инвестирање, другата Договорна страна ќе го признае таквиот пренос, и покрај своите права од Членот 10 на овој Договор, во корист на претходната Договорна страна или нејзината овластена агенција, во поглед на сите права или побарувања кои ги имал инвеститорот.

2. Договорната страна или нејзина овластена агенција на која по пат на суброгација, се пренесени правата на инвеститор, има право во сите околности на истите права и на истиот третман како и оштетениот инвеститор, и за да ги оствари, мора да ги преземе и извршува сите обврски кои произлегуваат за него од таа осигурана инвестиција.

2. Во случај на суброгација од став 1 на овој член инвеститорот нема да тужи или да подига тужба, ако за тоа посебно не го овласти Договорната страна или нејзина овластена агенција.

Член 8

Решавање на спорови помеѓу инвеститорите и Договорната Страна

1. Споровите меѓу една од Договорните страни и инвеститор од другата Договорна страна ќе бидат објавени писмено. Кој и да било спор, кој може да се појави помеѓу Договорна страна и инвеститор на другата Договорна страна, а во врска со инвестиција на територијата на другата Договорна страна ќе се решава пријателски со консултации и преговори.

2. Во случај кога спорот не може да се реши во согласност со став 1 од овој Договор, во рок од шест месеци од денот кога некоја од страните на спорот побарала пријателско разрешување, засегнатиот инвеститор може да покрене спор пред:

- а) компетентниот суд или административниот трибунал на Договорната страна на чија територија инвестицијата е извршена; или
- б) "ad hoc" арбитражен суд, основан согласно Арбитражните правила на Комисијата за меѓународно трговско право на ООН (UNCITRAL); или
- в) Меѓународниот центар за решавање на инвестициони спорови (во понатамошниот текст: "Центарот") по пат на посредување или арбитража основана согласно Конвенцијата за решавање на инвестициони спорови меѓу држави и државјани на други држави, отворена за потпишување на 18.03.1965 година во Вашингтон Д.Ц., (во понатамошниот текст: "Конвенцијата"), во случај

3. Ниедна од Договорните страни нема да продолжат со посредување на дипломатските канали за било кој спор кој се предава на решавање на Центарот.

4. Арбитражната одлука односно пресудата ќе донесе врз основа на:

- одредбите на овој Договор;
- законите на Договорната страна на чија територија инвестицијата е извршена, вклучувајќи ги и правилата на судир на законите;
- правилата и општо прифатените начела на меѓународното право.

5. Арбитражната одлука односно пресуда е конечна и задолжителна за двете страни во спорот и ќе биде спроведена според законите на Договорната страна на која се однесува.

6. Договорната страна која учествува во спорот нема за време на арбитражната постапка или извршувањето на одлуките да се јавува во форма на приговор, одбрана или остварување на права на обештетување со факт дека инвеститорот кој е друга страна во спорот добил или ќе добие, во согласност со договорот за осигурување или гаранција од политички причини, обештетување или некој друг вид на надоместок за целокупната штета или за еден дел од неа.

Член 9

Консултации и размена на информации

1. На барање од едната Договорна страна, другата Договорна страна веднаш ќе започне консултации за толкување и примена на овој Договор.

2. На барање од едната Договорна страна, другата Договорна страна е должна да ги размени потребните информации за законите, прописите, одлуките, административните практики или постапки или политиките, чија примена влијае на инвестициите на кои се однесува овој Договор.

Член 10

Решавање на спорови меѓу Договорните Страни

1. Споровите меѓу Договорните страни кои се однесуваат на толкувањето и примената на одредбите на овој Договор, ќе се решаваат, доколку е возможно, со консултации и преговори по дипломатски пат.

2. Доколку Договорните страни не можат да постигнат спогодба за спорните прашања во рок од шест месеци од започнувањето на спорот, врз основа на барање од било која Договорна страна, спорот ќе биде приложен на арбитражен суд од три членови.

3. Арбитражниот суд ќе биде конституиран за секој посебен случај на следниов начин. Во рок од два месеци од денот на добивање на барањето за арбитража, секоја Договорна страна ќе именува по еден член на судот. Двата члена ќе именуваат претседател кој мора да биде државјанин на трета држава. Претседателот ќе биде именуван во рок од два месеци од денот на назначување на двата члена.

4. Доколку во роковите од став 3 од овој Договор потребните именувања не се направени, било која од Договорните страни може да го покани Претседателот на Меѓународниот суд на правдата да ги изврши именувањата. Ако Претседателот на Меѓународниот суд на правдата е спречен во вршењето на својата функција или ако е државјанин на една од Договорните страни, Потпретседателот ќе биде повикан да ги изврши назначувањата. Доколку Потпретседателот исто така е спречен во извршување на својата функција или е државјанин на една од Договорните страни, најстариот судија на Судот кој не е државјанин ниту на една од Договорните страни ќе биде повикан да ги реализира назначувањата.

5. Арбитражниот суд ќе ја одреди сопствената постапка.

6. Судот ќе донесува одлуки со мнозинство на гласови. Одлуките на арбитражниот суд се конечни и задолжителни за двете Договорни страни.

7. Секоја Договорна страна ги поднесува трошоците за нејзиниот член на судот и за неговото претставување во арбитражната постапка; трошоците за Претседателот и останатите трошоци ќе ги поднесат на еднакви делови Договорните Страни. Судот може да одлучи поголем дел од трошоците да ги поднесе едната Договорна Страна и оваа одлука ќе биде обврзувачка за двете Договорни страни.

8. Спор нема да биде поднесен до меѓународниот суд во согласност со ставовите на овој член, доколку истиот спор веќе е доставен на решавање пред друг меѓународен суд во согласно со член 8 од овој Договор, се додека постапката трае. Претходните одредби не влијаат на можноста да се реши спорот според став 1 од овој член.

Член 11

Примена

Овој Договор ќе се применува на инвестициите на територијата на Договорната страна направени, согласно со законите и прописите на инвеститорите на другата Договорна страна, по денот на влегувањето во сила на овој Договор.

Член 12

Влегување во сила, траење и престанок

1. Секоја од Договорните страни писмено ќе ја извести другата Договорна страна за завршување на своите законски формалности за влегување во сила на овој Договор. Овој договор влегува во сила на триесеттиот ден од датумот на испраќањето на последната од двете известувања.

2. Овој Договор останува во сила за период од десет (10) години од денот на неговото влегување во сила и ќе остане да важи се додека не се укине во согласност со став 3 од овој член.

3. Било која од Договорните страни може, со писмено известување до другата Договорна страна една година однапред, да го откаже овој Договор по истекување на почетниот десет годишен или последователниот период.

4. За инвестиции извршени прэд датумот на престанување на овој Договор, одредбите на сите други членови на овој Договор ќе останат во сила за следниот период од десет години од денот на престанокот.

5. Овој Договор можн да биде променет со писмен договор меѓу Договорните страни. Било која промена ќе стапи во сила по истата процедура која е потребна и за стапување на сила на овој Договор.

6. Одредбите на овој Договор важат без оглед на тоа дали меѓу Договорните страни постојат дипломатски или конзуларни односи.

КАКО СВЕДОЦИ НА ГОРЕНАВЕДЕНОТО, долупотпишаните соодветно овластени од своите влади, го потпишаа овој Договор.

Овој Договор е составен во Сараево на 16.02.2001 во два истоветни примерока, на македонски, босански/хрватски/српски и англиски јазик, при што секој од текстовите е подеднакво автентичен. Во случај на несогласување при толкувањето, меродавен е англискиот текст на Договорот.

ЗА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ЗА БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

Министер за надворешни работи,

Срѓан Керим

Министер за надворешна
трговија,

Мирсад Куртовиќ

S P O R A Z U M

O

UNAPREĐENJU I ZAŠTITI INVESTICIJA

IZMEĐU

REPUBLIKE MAKEDONIJE

I

BOSNE I HERCEGOVINE

Republika Makedonija i Bosna i Hercegovina, u daljem tekstu: "Ugovorne strane",

U želji da prošire i ojačaju ekonomsku saradnju između dvije države na osnovama ravnopravnosti i uzajamne koristi;

Sa namjerom da stvaraju i održavaju povoljne uslove za veće investiranje investitora jedne Ugovorne strane na teritoriji druge Ugovorne strane;

Uvidjevši da će unapređenje i recipročna zaštita takvih investicija po ovom Sporazumu doprinijeti stimulaciji poslovne inicijative i povećati ekonomski prosperitet obiju država;

Sporazumjele su se kako slijedi:

Član 1. Definicije

U svrhu ovog Sporazuma:

1. Izraz "investicija" označava svaku vrstu sredstava investiranih u svrhu stjecanja ekonomske koristi ili u drugu poslovnu svrhu od strane investitora jedne Ugovorne strane na teritoriji druge Ugovorne strane u skladu sa zakonima i propisima ove druge i uključivat će posebno, mada ne isključivo:

- a) pokretnu i nepokretnu imovinu, garancije kao i bilo koja druga imovinska prava kao što su hipoteke, servituti, druga prava po zakonu i licence ili druga sredstva obezbjeđenja;
- b) udjele, dionice ili bilo koji drugi oblik učešća u kompanijama;
- c) potraživanja novca ili bilo kojeg izvršenja koje ima ekonomsku vrijednost;
- d) prava intelektualne svojine kao što su autorska prava i njima srodna prava, patent, industrijski dizajn, zaštitni znaci, trgovačka imena i znanje i umijeće;
- e) poslovne koncesije date zakonom ili po ugovoru, uključujući koncesije za istraživanje, uzgajanje, ekstrakciju i eksploataciju prirodnih resursa.

Bilo koja kasnija promjena oblika u kojem su sredstva investirana ili reinvestirana neće utjecati na njihov karakter kao investicija, pod uslovom da je takva promjena u skladu sa zakonima i propisima Ugovorne strane na čijoj teritoriji je investicija izvršena.

2. Izraz "investitor" označava bilo koje fizičko ili pravno lice jedne Ugovorne strane koje investira na teritoriji druge Ugovorne strane:

a) u odnosu na Republiku Makedoniju:

- (i) izraz "fizičko lice" označava bilo koje fizičko lice koje je državljanin Republike Makedonije.
- (ii) izraz "pravno lice" označava bilo koje pravno lice uključujući preduzeća, kompanije, korporacije i/ili organizacije osnovane ili organizirane u skladu sa zakonodavstvom Republike Makedonije koje ima sjedište na teritoriji Republike Makedonije.

b) u odnosu na Bosnu i Hercegovinu:

- (i) izraz "fizičko lice" označava bilo koje fizičko lice koje uživa status državljanina Bosne i Hercegovine prema zakonima koji su na snazi u Bosni i Hercegovini, koje ima prebivalište ili glavno mjesto poslovanja u Bosni i Hercegovini;

- (ii) израз "правно лице" označava bilo koje pravno lice osnovano u skladu sa važećim zakonima u Bosni i Hercegovini koje ima registrovano sjedište, centralnu upravu ili glavno mjesto poslovanja na teritoriji Bosne i Hercegovine.
3. Израз "приходи" označava iznos dobijen od investicije i posebno, mada ne isključivo, uključuje rojalitete, profite, kamate, dividende, prihode od kapitala, sve naknade i druge kompenzacije.
4. Израз "територија" označava:
- a) u odnosu na Republiku Makedoniju: teritoriju Republike Makedonije uključujući zemlju, vodu i zračni prostor nad kojima Republika Makedonija vrši, u skladu sa međunarodnim pravom, suverena prava i jurisdikciju nad takvim područjima.
 - b) u odnosu na Bosnu i Hercegovinu: svu kopnenu teritoriju Bosne i Hercegovine, njeno teritorijalno more, svu površinu, podzemlje i zračni prostor iznad, uključujući bilo koju pomorsku oblast smještenu iza teritorijalnog mora Bosne i Hercegovine, koja jeste ili može u budućnosti biti, prema zakonu Bosne i Hercegovine, a saglasno međunarodnom pravu, označena kao područje unutar kojeg Bosna i Hercegovina može vršiti prava u odnosu na morsko dno i podzemlje i prirodne resurse;

Član 2.

Unapređenje i zaštita investicija

1. Svaka Ugovorna strana ohrabrivat će i stvarati povoljne, stabilne i transparentne uslove za investitore druge Ugovorne strane da investiraju kapital na njenoj teritoriji i dopustit će takve investicije u okviru svojih zakona i propisa.
2. Investicijama investitora bilo koje Ugovorne strane bit će u svako doba odobren pošten i pravičan tretman i uživat će punu zaštitu i sigurnost na teritoriji druge Ugovorne strane. Nijedna Ugovorna strana neće ni na koji način, nerazumnim ili diskriminatorским mjerama, ometati proširivanje, upravljanje, održavanje, korišćenje, uživanje ili raspolaganje, na svojoj teritoriji, investicijama investitora druge Ugovorne strane.

Član 3.

Nacionalni tretman i Tretman najpovlaštenije nacije

1. Svaka Ugovorna strana će na svojoj teritoriji odobriti investicijama i prihodima investitora druge Ugovorne strane tretman koji ni u kojem slučaju neće biti manje povoljan od onog koji odobrava investicijama i prihodima svojih vlastitih investitora ili investicijama i prihodima investitora bilo koje treće države, zavisno od toga koji je povoljniji za investitore druge Ugovorne strane.
2. Nijedna Ugovorna strana neće na svojoj teritoriji podvrgnuti investitore druge Ugovorne strane, u pogledu njihovog proširivanja, upravljanja, održavanja, korišćenja, uživanja ili raspolaganja njihovim investicijama, tretmanu manje povoljnom od onog koji pruža svojim vlastitim investitorima ili investitorima bilo

које треће државе, зависно од тога који је повољнији за инвеститоре друге Уговорне стране.

3. Одредбе ставова 1. и 2. овог члана нису саčinjene тако да обавезују једну Уговорну страну да на инвеститоре друге Уговорне стране прошири корист било којег третмана, предности или повластице који резултирају из:
 - a) чланства или придруживања било којој постојећој или будућој зони слободне трговине, царинској унији, економској унији, заједничком тржишту или сличном меѓународном споразуму у којем је Уговорна страна чланка или то може постати;
 - b) споразума о избегавању двоstrukог опореживања или било којих других аранжмана који се у цијелости или већим дијелом односе на питања опореживања.

Члан 4.

Национализација и експропријација

1. Инвестиције инвеститора било које Уговорне стране неће бити национализоване, експроприсане или подвргнуте мјерама које имају исти ефекат као и национализација или експропријација (у даљем тексту: "експропријација") на територији друге Уговорне стране, изузев у јавне сврхе, по propisном правном поступку, на недискриминаторској основи и уз брзу, адекватну и ефективну компензацију.
2. Таква компензација ће представљати прavičну тржишну вриједност погођене инвестиције непосредно прије експропријације или прије него предстојећа експропријација буде јавно позната на начин који utječe на вриједност инвестиције, зависно од тога шта је раније. Компензација ће укључивати камату обрачунату на основу годишњег LIBOR-а за валуту у којој је извршена инвестиција, од датума експропријације до датума исплате. Компензација ће бити плаћена у слободно конвертибилној валути и учињена преносивом без одлагања у земљу коју су одредили односни тражиоци.
3. Правоваљаност било које такве експропријације и износа компензације bit će предмет преиспитивања према законом propisanом поступку.

Члан 5.

Компензација за губитке

Инвеститорима било које Уговорне стране који трпе губитке, укључујући штете, у односу на своје инвестиције на територији друге Уговорне стране, услед rata или другог оружаног sukoba, револуције, државног ванредног stanja, побуне, ustanka или nereda, bit će од стране друге Уговорне стране одобрен третман, у погледу реституције, obeštećenja, компензације или другог rješenja, не мање повољан од оног који та Уговорна страна одобрава својим vlastitim инвеститорима или инвеститорима било које треће државе, зависно од тога који је повољнији за инвеститоре друге Уговорне стране.

Član 6. Transferi

1. Svaka Ugovorna strana garantovat će investitorima druge Ugovorne strane slobodan transfer uplata koje se odnose na njihove investicije u i iz svoje teritorije. Takvi transferi uključivat će posebno, mada ne isključivo:
 - a) početni kapital i dodatne iznose potrebne za održavanje i razvoj investicije;
 - b) prihode od investicije;
 - c) sredstva za otplatu kredita koji se odnose na investiciju;
 - d) prihode od potpune ili djelimične prodaje ili likvidacije investicije;
 - e) bilo koju kompenzaciju ili drugo plaćanje koji se odnose na članove 4. i 5. ovog Sporazuma;
 - f) plaćanja dobijena na osnovu riješenih sporova;
 - g) nepotrošene zarade i druge naknade državljana angažovanih iz inostranstva u vezi sa investicijom.
2. Transferi će biti izvršeni bez nepotrebnog odlaganja u konvertibilnoj valuti po deviznom kursu koji se primjenjuje na dan transfera.
3. U slučaju nepostojanja tržišta stranih valuta, kurs koji će se koristiti bit će zadnji kurs valute koji važi za konverziju valuta u Specijalna Prava Vučenja.
4. Ugovorne strane se obavezuju da takvim transferima odobre tretman ne manje povoljan od tretmana odobrenog transferima koji potječu od investicija izvršenih od strane investitora bilo koje treće države.

Član 7. Subrogacija

1. Ako jedna Ugovorna strana ili agencija koju je ona odredila izvrši zakonito plaćanje bilo kojem od svojih investitora, po garanciji ili ugovoru o osiguranju od nekomercijalnih rizika, koje je dala u odnosu na investiciju, druga Ugovorna strana priznat će, unatoč svojim pravima iz člana 10. ovog Sporazuma, valjanost subrogacije u korist prvonavedene Ugovorne strane ili njene agencije bilo kojeg prava ili potraživanja koje je imao investitor.
2. Ugovorna strana ili njena agencija na koju su prenijeta prava investitora bit će u svim okolnostima ovlaštena na ista prava i na isti tretman kao i obeštećeni investitor, u pogledu plaćanja koja proistječu iz tih prava.
3. U slučaju subrogacije, kako je definirano u stavu 1. ovog člana, investitor neće podnositi tužbu ili drugi zahtjev, osim ako nije ovlašten da tako postupi od strane Ugovorne strane ili agencije koju je ona odredila.

Члан 8.**Рјеšаванје спорова између инвеститора и Уговорне стране**

1. Спорови између Уговорне стране и инвеститора друге Уговорне стране бит ће најављени у писменој форми. Било који спор који може настати између једне Уговорне стране и инвеститора друге Уговорне стране у вези са инвестицијом на територији те друге Уговорне стране, рјеšават ће се на пријатељски начин путем консултација и преговора.
2. Ако се такав спор не може рјеšити на начин из става 1. овог члана у року од шест мјесеци од датума захтева било које стране за рјеšаванје спора на пријатељски начин, односни инвеститор може покренути спор било пред:
 - a) Надлежним судом или административним трибуналом Уговорне стране на чијој територији је инвестиција извршена; или
 - b) Ad hoc арбитражним трибуналом установљеним према Арбитражним правилима Комисије Уједињених нација за међународно трговинско право (UNCITRAL); или
 - c) Међународним центром за рјеšаванје инвестиционих спорова (у даљем тексту: "Центар") путем посредовања или арбитраже, установљеном према Конвенцији о рјеšаванју инвестиционих спорова између држава и држављана других држава, отвореној за потписивање у Вашингтон-у D.C. 18. марта 1965. године (у даљем тексту: "Конвенција"), у случају да су обје Уговорне стране постале чланце Конвенције.
3. Нједна Уговорна страна неће наставити посредством дипломатских канала било који спор који је покренут пред Центром.
4. Арбитражна одлука засниват ће се на:
 - одредбама овог Споразума;
 - законима Уговорне стране на чијој територији је инвестиција извршена укључујући правила која се односе на sukobe закона; и
 - правилима и опћеприхваћеним принципима међународног права.
5. Арбитражна одлука бит ће коначна и обавезујућа за обје стране у спору и бит ће извршена у складу са прописима односне Уговорне стране.
6. Уговорна страна неће се за вријеме арбитражног поступка или извршавања одлуке позивати у виду одбране, приговора, protuзахтева, права на одштету или других разлога, на чињеницу да је инвеститор који је страна у спору добио или ће добити, shodno уговору о осигурању или гаранцији од политичких ризика, одштету или неку другу накнаду за сву navodnu штету или njen dio.

Члан 9.**Консултације и размјена информација**

1. На захтев једне Уговорне стране друга Уговорна страна ће без непотребних одлагања приступити разговорима о тумачењу и примјени овог Споразума.

2. На заhtjev bilo koje Ugovorne strane, razmijenit će se informacije o utjecaju koji zakoni, propisi, odluke, administrativne prakse ili procedure ili politike druge Ugovorne strane mogu imati na investicije obuhvaćene ovim Sporazumom.

Član 10.

Rješavanje sporova između Ugovornih strana

1. Sporovi između Ugovornih strana u vezi sa tumačenjem ili primjenom ovog Sporazuma bit će, ako je to moguće, rješavani putem konsultacija i pregovora posredstvom diplomatskih kanala.
2. Ako se spor između Ugovornih strana ne može riješiti na način iz stava 1. ovog člana u roku od šest mjeseci od datuma zahtjeva za rješavanjem, spor će na zahtjev bilo koje Ugovorne strane biti podnesen arbitražnom tribunalu od tri člana.
3. Takav arbitražni tribunal bit će konstituiran za svaki pojedini slučaj na sljedeći način. U roku od dva mjeseca od datuma prijema zahtjeva za arbitražu, svaka Ugovorna strana imenovat će jednog člana tribunala. Ta dva člana zatim će izabrati državljanina treće države koji će po odobrenju Ugovornih strana biti imenovan predsjedavajućim tribunala. Predsjedavajući će biti imenovan u roku od dva mjeseca od dana imenovanja druga dva člana.
4. Ako u toku perioda određenih u stavu 3. ovog člana nisu izvršena potrebna imenovanja, bilo koja od Ugovornih strana može pozvati Predsjednika Međunarodnog suda pravde da izvrši potrebna imenovanja. Ako je Predsjednik državljanin bilo koje od Ugovornih strana ili je na neki drugi način spriječen da obavi navedenu funkciju, Potpredsjednik će biti pozvan da izvrši potrebna imenovanja. Ako je Potpredsjednik državljanin bilo koje od Ugovornih strana ili je takođe spriječen da obavi navedenu funkciju, bit će pozvan najstariji član Međunarodnog suda pravde, koji nije državljanin ni jedne od Ugovornih strana, da obavi potrebna imenovanja.
5. Tribunal će odrediti svoj vlastiti postupak.
6. Arbitražni tribunal donijet će svoju odluku većinom glasova. Takva odluka bit će konačna i obavezujuća za obje Ugovorne strane.
7. Svaka Ugovorna strana snosit će troškove svog člana tribunala i svog predstavljanja u arbitražnom procesu; troškove Predsjednika i ostale troškove Ugovorne strane će snositi u jednakim dijelovima. Tribunal može, međutim, u svojoj odluci naložiti da veći dio troškova snosi jedna od Ugovornih strana, i ta odluka bit će obavezujuća za obje Ugovorne strane.
8. Spor neće biti podnešen Međunarodnom arbitražnom tribunalu za rješavanje spora u skladu sa ovim članom, ako je isti spor već dostavljen na rješavanje drugom arbitražnom sudu u skladu sa članom 8. ovog Sporazuma sve dok taj postupak još traje. Ovo ne utječe na mogućnost rješavanja spora u skladu sa stavom 1 ovoga člana.

Član 11.
Primjena Sporazuma

Ovaj Sporazum primjenjivat će se na investicije na teritoriji Ugovorne strane, izvršene u skladu sa njenim zakonima i propisima, od strane investitora druge Ugovorne strane poslije datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma.

Član 12.
Stupanje na snagu, trajanje i prestanak

1. Svaka Ugovorna strana obavijestit će drugu u pismenoj formi o izvršenju internih zakonskih formalnosti koje se zahtijevaju na njenoj teritoriji za stupanje na snagu ovog Sporazuma. Ovaj Sporazum stupit će na snagu trideset dana od datuma slanja kasnije od dvije notifikacije.
2. Ovaj Sporazum ostat će na snazi za period od deset godina od dana njegovog stupanja na snagu i nastavit će da važi ako se ne otkáže u skladu sa stavom 3 ovog člana.
3. Bilo koja Ugovorna strana može, uz davanje pismene obavijesti drugoj Ugovornoj strani godinu dana unaprijed, otkazati ovaj Sporazum na kraju početnog perioda od deset godina ili u bilo koje vrijeme nakon toga.
4. U odnosu na investicije izvršene ili stečene prije datuma prestanka ovog Sporazuma, odredbe svih drugih članova ovog Sporazuma ostat će na snazi za daljnji period od deset godina od dana prestanka.
5. Ovaj Sporazum može biti izmijenjen pismenim dogovorom između Ugovornih strana. Bilo koja izmjena stupit će na snagu po istoj proceduri koja se zahtijeva za stupanje na snagu ovog Sporazuma.
6. Ovaj Sporazum važi bez obzira na to da li između Ugovornih strana postoje diplomatski ili konzularni odnosi.

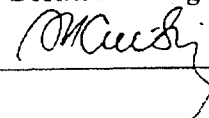
U POTVRDU OVOGA potpisani predstavnici, propisno za to ovlašteni, potpisali su ovaj Sporazum.

SAČINJENO u SARAJEVU dana 16.02. 2001. u dva originala na makedonskom, bosanskom/hrvatskom/srpskom i engleskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi jednako autentični. U slučaju razlike u tumačenju, engleski tekst će biti mjerodavan.

Za
Republiku Maqedoniju

Za
Bosnu i Hercegovinu

S P O R A Z U M
O
UNAPREĐENJU I ZAŠTITI INVESTICIJA
IZMEĐU
REPUBLIKE MAKEDONIJE
I
BOSNE I HERCEGOVINE

Republika Makedonija i Bosna i Hercegovina, u daljem tekstu: "Ugovorne stranke",

U želji da prošire i ojačaju ekonomsku suradnju između dvije države na temeljima ravnopravnosti i uzajamne koristi;

Sa namjerom stvaranja i održavanja povoljnih uvjeta za veće investiranje investitora jedne Ugovorne stranke na teritoriju druge Ugovorne stranke;

Uvidjevši da će unapređenje i recipročna zaštita takvih investicija po ovom Sporazumu doprinijeti stimuliranju poslovne inicijative i povećati ekonomski prosperitet obiju država;

Sporazumjele su se kako slijedi:

Članak 1. Definicije

U svrhu ovog Sporazuma:

1. Izraz "investicija" označava svaku vrstu sredstava investiranih u svrhu stjecanja ekonomske koristi ili u drugu poslovnu svrhu od strane investitora jedne Ugovorne stranke na teritoriju druge Ugovorne stranke sukladno zakonima i propisima ove druge i uključivat će osobito, mada ne isključivo:

- a) pokretnu i nepokretnu imovinu, jamstva kao i bilo koja druga imovinska prava kao što su hipoteke, servituti, druga prava po zakonu ili druga sredstva osiguranja;
- b) udjele, dionice ili bilo koji drugi oblik učešća u kompanijama;
- c) potraživanja novca ili bilo kojeg izvršenja koje ima ekonomsku vrijednost;
- d) prava intelektualne svojine kao što su autorska prava i njima srodna prava, patent, industrijski dizajni, zaštitni znaci, trgovačka imena i znanje i umijeće;
- e) poslovne koncesije date zakonom ili po ugovoru, uključujući koncesije za istraživanje, uzgajanje, ekstrakciju i eksploataciju prirodnih resursa.

Bilo koja kasnija promjena oblika u kojem su sredstva investirana ili reinvestirana neće utjecati na njihov karakter kao investicija, pod uvjetom da je takva promjena sukladna zakonima i propisima Ugovorne stranke na čijem teritoriju je investicija izvršena.

2. Izraz "investitor" označava bilo koju fizičku ili pravnu osobu jedne Ugovorne stranke koja investira na teritoriju druge Ugovorne stranke:

- a) u odnosu na Republiku Makedoniju:

- (i) izraz "fizička osoba" označava bilo koju fizičku osobu koja je državljanin Republike Makedonije.

- (ii) izraz "pravna osoba" označava bilo koju pravnu osobu uključujući poduzeća, kompanije, korporacije i/ili organizacije utemeljene ili organizirane sukladno zakonodavstvu Republike Makedonije koja ima sjedište na teritoriju Republike Makedonije.

- b) u odnosu na Bosnu i Hercegovinu:

- (i) izraz "fizička osoba" označava bilo koju fizičku osobu koja uživa status državljanina Bosne i Hercegovine prema zakonima koji su na snazi u Bosni i Hercegovini, koja ima prebivalište ili glavno mjesto poslovanja u Bosni i Hercegovini;

- (ii) израз "pravna osoba" označava bilo koju pravnu osobu utemeljenu sukladno važećim zakonima u Bosni i Hercegovini koja ima registrirano sjedište, centralnu upravu ili glavno mjesto poslovanja na teritoriju Bosne i Hercegovine.
3. Израз "prihodi" označava iznos dobiven od investicije i osobito, mada ne isključivo, uključuje rojalitete, profite, kamate, dividende, prihode od kapitala, sve naknade i druge kompenzacije.
4. Израз "teritorij" označava:
- a) u odnosu na Republiku Makedoniju: teritorij Republike Makedonije uključujući zemlju, vodu i zračni prostor nad kojima Republika Makedonija vrši, sukladno međunarodnom pravu, suverena prava i jurisdikciju nad takvim područjima.
 - b) u odnosu na Bosnu i Hercegovinu: sav kopneni teritorij Bosne i Hercegovine, njeno teritorijalno more, svu površinu, podzemlje i zračni prostor iznad, uključujući bilo koju pomorsku oblast smještenu iza teritorijalnog mora Bosne i Hercegovine, koja jeste ili može u budućnosti biti, prema zakonu Bosne i Hercegovine, a suglasno međunarodnom pravu, označena kao područje unutar kojeg Bosna i Hercegovina može vršiti prava u odnosu na morsko dno i podzemlje i prirodne resurse;

Članak 2.

Unapređenje i zaštita investicija

1. Svaka Ugovorna stranka ohrabrivat će i stvarati povoljne, stabilne i transparentne uvjete za investitore druge Ugovorne stranke da investiraju kapital na njenom teritoriju i dopustit će takve investicije u okviru svojih zakona i propisa.
2. Investicijama investitora bilo koje Ugovorne stranke bit će u svako doba odobren pošten i pravičan tretman i uživat će punu zaštitu i sigurnost na teritoriju druge Ugovorne stranke. Nijedna Ugovorna stranka neće ni na koji način, nerazumnim ili diskriminatorским мјерима, ometati proširivanje, upravljanje, održavanje, korištenje, uživanje ili raspolaganje, na svom teritoriju, investicijama investitora druge Ugovorne stranke.

Članak 3.

Nacionalni tretman i Tretman najpovlaštenije nacije

1. Svaka Ugovorna stranka će na svom teritoriju odobriti investicijama i prihodima investitora druge Ugovorne stranke tretman koji ni u kojem slučaju neće biti manje povoljan od onog koji odobrava investicijama i prihodima svojih vlastitih investitora ili investicijama i prihodima investitora bilo koje treće države, ovisno od toga koji je povoljniji za investitore druge Ugovorne stranke.
2. Nijedna Ugovorna stranka neće na svom teritoriju podvrgnuti investitore druge Ugovorne stranke, u pogledu njihovog proširivanja, upravljanja, održavanja, korištenja, uživanja ili raspolaganja njihovim investicijama, tretmanu manje povoljnom od onog koji pruža svojim vlastitim investitorima ili investitorima bilo

које треће државе, оvisно од тога који је повољнији за инвеститоре друге Уговорне странке.

3. Одредбе ставака 1. и 2. овог Чланка нису начинјене тако да обвезују једну Уговорну странку да на инвеститоре друге Уговорне странке прошири корист било којег третмана, предности или повластице који резултирају из:
 - a) чланства или придруживања било којој постојећој или будућој зони слободне трговине, царинској унији, економској унији, заједничком тржишту или сличној меѓународном споразуму у којем је Уговорна странка чланца или то може постати;
 - b) споразума о избегавању двоstrukог опореzивања или било којих других аранжмана који се у цијелости или већим дијелом односе на питања опореzивања.

Чланак 4.

Национализација и експропријација

1. Инвестиције инвеститора било које Уговорне странке неће бити национализиране, експроприране или подвргнуте мјерама које имају исти утицај као и национализација или експропријација (у даљем тексту: "експропријација") на територију друге Уговорне странке, изузев у јавне сврхе, по прописном правном поступку, на недискриминаторском темељу и уз брзу, адекватну и ефективну компензацију.
2. Таква компензација ће представљати праведну тржишну вриједност погођене инвестиције непосредно прије експропријације или прије него предстојећа експропријација буде јавно позната на начин који утиче на вриједност инвестиције, оvisно од тога шта је раније. Компензација ће укључивати камату обрачунату на темељу годишњег LIBOR-а за валуту у којој је извршена инвестиција, од датума експропријације до датума исплате. Компензација ће бити плаћена у слободно конвертибилној валути и учињена преносивом без одлагања у земљу коју су одредили односни тражиоци.
3. Правоваљаност било које такве експропријације и износа компензације биће предметом преиспитивања према законом прописаном поступку.

Чланак 5.

Компензација за губитке

Инвеститорима било које Уговорне странке који трпе губитке, укључујући штете, у односу на своје инвестиције на територију друге Уговорне странке, услед рата или другог оружаног sukoba, револуције, државног изванредног stanja, побуне, устанка или nereda, биће од стране друге Уговорне странке одобрен третман, у погледу реституције, obeštećenja, компензације или другог рјешења, не мање повољан од оног који та Уговорна странка одобрава својим vlastitim инвеститорима или инвеститорима било које треће државе, оvisно од тога који је повољнији за инвеститоре друге Уговорне странке.

Članak 6. Transferi

1. Svaka Ugovorna stranka garantirat će investitorima druge Ugovorne stranke slobodan transfer uplata koje se odnose na njihove investicije u i iz svog teritorija. Takvi transferi uključivat će osobito, mada ne isključivo:
 - a) početni kapital i dodatne iznose potrebite za održavanje i razvoj investicije;
 - b) prihode od investicije;
 - c) sredstva za otplatu kredita koji se odnose na investiciju;
 - d) prihode od cjelovite ili djelomične prodaje ili likvidiranja investicije;
 - e) bilo koju kompenzaciju ili drugo plaćanje koji se odnose na Članke 4. i 5. ovog Sporazuma;
 - f) plaćanja dobivena na temelju riješenih sporova;
 - g) nepotrošene zarade i druge naknade državljana angažiranih iz inozemstva u svezi sa investicijom.
2. Transferi će biti izvršeni bez nepotrebnog odlaganja u konvertibilnoj valuti po deviznom tečaju koji se primjenjuje na dan transfera.
3. U slučaju nepostojanja tržišta stranih valuta, tečaj koji će se koristiti bit će zadnji tečaj valute koji važi za konverziju valuta u Specijalna Prava Vučenja.
4. Ugovorne stranke se obvezuju da takvim transferima odobre tretman ne manje povoljan od tretmana odobrenog transferima koji potječu od investicija izvršenih od strane investitora bilo koje treće države.

Članak 7. Subrogacija

1. Ako jedna Ugovorna stranka ili agencija koju je ona odredila izvrši zakonito plaćanje bilo kojem od svojih investitora, po garanciji ili ugovoru o osiguranju od nekomercijalnih rizika, koje je dala u odnosu na investiciju, druga Ugovorna stranka priznat će, unatoč svojim pravima iz Članka 10. ovog Sporazuma, valjanost subrogacije u korist prvonavedene Ugovorne stranke ili njene agencije bilo kojeg prava ili potraživanja koje je imao investitor.
2. Ugovorna stranka ili njena agencija na koju su prenijeta prava investitora bit će u svim okolnostima ovlaštena na ista prava i na isti tretman kao i obeštećeni investitor, u pogledu plaćanja koja proistječu iz tih prava.
3. U slučaju subrogacije, kako je definirano u stavku 1. ovog Članka, investitor neće podnositi tužbu ili drugi zahtjev, osim ako nije ovlašten da tako postupi od strane Ugovorne stranke ili agencije koju je ona odredila.

Članak 8.**Rješavanje sporova između investitora i Ugovorne stranke**

1. Sporovi između Ugovorne stranke i investitora druge Ugovorne stranke bit će najavljeni u pisanom obliku. Bilo koji spor koji može nastati između jedne Ugovorne stranke i investitora druge Ugovorne stranke u svezi sa investicijom na teritoriju te druge Ugovorne stranke, rješavat će se na prijateljski način putem konsultacija i pregovora.
2. Ako se takav spor ne može riješiti na način iz stavaka 1. ovog Članka u roku od šest mjeseci od datuma zahtjeva bilo koje stranke za rješavanje spora na prijateljski način, odnosno investitor može pokrenuti spor bilo pred:
 - a) Nadležnim sudom ili administrativnim tribunalom Ugovorne stranke na čijem teritoriju je investicija izvršena; ili
 - b) Ad hoc arbitražnim tribunalom utemeljenim prema Arbitražnim pravilima Komisije Ujedinjenih naroda za međunarodno trgovinsko pravo (UNCITRAL); ili
 - c) Međunarodnim centrom za rješavanje investicionih sporova (u daljem tekstu: "Centar") putem posredovanja ili arbitraže, utemeljenom prema Konvenciji o rješavanju investicionih sporova između država i državljana drugih država, otvorenoj za potpisivanje u Washington-u D.C. 18. ožujka 1965. godine (u daljem tekstu: "Konvencija"), u slučaju da su obje Ugovorne stranke postale članice Konvencije.
3. Nijedna Ugovorna stranka neće nastaviti posredstvom diplomatskih kanala bilo koji spor koji je pokrenut pred Centrom.
4. Arbitražna odluka zasnivat će se na:
 - odredbama ovog Sporazuma;
 - zakonima Ugovorne stranke na čijem teritoriju je investicija izvršena uključujući pravila koja se odnose na sukobe zakona; i
 - pravilima i općeprihvaćenim principima međunarodnog prava.
5. Arbitražna odluka bit će konačna i obvezujuća za obje stranke u sporu i bit će izvršena sukladno propisima odnosne Ugovorne stranke.
6. Ugovorna stranka neće se za vrijeme arbitražnog postupka ili izvršavanja odluke pozivati u vidu odbrane, prigovora, protuzahtjeva, prava na odštetu ili drugih razloga, na činjenicu da je investitor koji je stranka u sporu dobio ili će dobiti, shodno ugovoru o osiguranju ili garanciji od političkih rizika, odštetu ili neku drugu naknadu za svu navodnu štetu ili njen dio.

Članak 9.**Konsultacije i razmjena informacija**

1. Na zahtjev jedne Ugovorne stranke druga Ugovorna stranka će bez nepotrebnih odlaganja pristupiti razgovorima o tumačenju i primjeni ovog Sporazuma.

2. На заhtjev bilo koje Ugovorne stranke, razmijenit će se informacije o utjecaju koji zakoni, propisi, odluke, administrativne prakse ili procedure ili politike druge Ugovorne stranke mogu imati na investicije obuhvaćene ovim Sporazumom.

Članak 10.

Rješavanje sporova između Ugovornih stranaka

1. Sporovi između Ugovornih stranaka u svezi sa tumačenjem ili primjenom ovog Sporazuma bit će, ako je to moguće, rješavani putem konsultacija i pregovora posredstvom diplomatskih kanala.
2. Ako se spor između Ugovornih stranaka ne može riješiti na način iz stavka 1. ovog Članka u roku od šest mjeseci od datuma zahtjeva za rješavanjem, spor će na zahtjev bilo koje Ugovorne stranke biti podnesen arbitražnom tribunalu od tri člana.
3. Takav arbitražni tribunal bit će konstituiran za svaki pojedini slučaj na slijedeći način. U roku od dva mjeseca od datuma primitka zahtjeva za arbitražu, svaka Ugovorna stranka imenovat će jednog člana tribunala. Ta dva člana zatim će izabrati državljanina treće države koji će po odobrenju Ugovornih stranaka biti imenovan predsjedateljem tribunala. Predsjedatelj će biti imenovan u roku od dva mjeseca od dana imenovanja druga dva člana.
4. Ako tijekom perioda određenih u stavku 3. ovog Članka nisu izvršena potrebna imenovanja, bilo koja od Ugovornih stranaka može pozvati Predsjednika Međunarodnog suda pravde da izvrši potrebna imenovanja. Ako je Predsjednik državljanin bilo koje od Ugovornih stranaka ili je na neki drugi način spriječen da obavi navedenu funkciju, Dopredsjednik će biti pozvan da izvrši potrebna imenovanja. Ako je Dopredsjednik državljanin bilo koje od Ugovornih stranaka ili je takođe spriječen da obavi navedenu funkciju, bit će pozvan najstariji član Međunarodnog suda pravde, koji nije državljanin ni jedne od Ugovornih stranaka, da obavi potrebna imenovanja.
5. Tribunal će odrediti svoj vlastiti postupak.
6. Arbitražni tribunal donijet će svoju odluku većinom glasova. Takva odluka bit će konačna i obvezujuća za obje Ugovorne stranke.
7. Svaka Ugovorna stranka snosit će troškove svog člana tribunala i svog predstavljanja u arbitražnom procesu; troškove Predsjednika i ostale troškove Ugovorne stranke će snositi u jednakim dijelovima. Tribunal može, međutim, u svojoj odluci naložiti da veći dio troškova snosi jedna od Ugovornih stranaka, i ta odluka bit će obvezujuća za obje Ugovorne stranke.
8. Spor neće biti podnesen Međunarodnom arbitražnom tribunalu za rješavanje spora sukladno ovom Članku, ako je isti spor već dostavljen na rješavanje drugom arbitražnom sudu sukladno Članku 8. ovog Sporazuma sve dok taj postupak još traje. Ovo ne utječe na mogućnost rješavanja spora sukladno stavku 1. ovoga Članka.

Članak 11.
Primjena Sporazuma

Ovaj Sporazum primjenjivat će se na investicije na teritoriju Ugovorne stranke, izvršene sukladno njenim zakonima i propisima, od strane investitora druge Ugovorne stranke poslije datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma.

Članak 12.
Stupanje na snagu, trajanje i prestanak

1. Svaka Ugovorna stranka obavijestit će drugu u pisanom obliku o izvršenju internih zakonskih formalnosti koje se zahtijevaju na njenom teritoriju za stupanje na snagu ovog Sporazuma. Ovaj Sporazum stupit će na snagu trideset dana od datuma slanja kasnije od dvije notifikacije.
2. Ovaj Sporazum ostat će na snazi za period od deset godina od dana njegova stupanja na snagu i nastavit će važiti ako se ne otkaže sukladno stavku 3 ovog Članka.
3. Bilo koja Ugovorna stranka može, uz davanje pismene obavijesti drugoj Ugovornoj stranci godinu dana unaprijed, otkazati ovaj Sporazum na kraju početnog perioda od deset godina ili u bilo koje vrijeme nakon toga.
4. U odnosu na investicije izvršene ili stečene prije datuma prestanka ovog Sporazuma, odredbe svih drugih članaka ovog Sporazuma ostat će na snazi za daljnji period od deset godina od dana prestanka.
5. Ovaj Sporazum može biti izmijenjen pisanim dogovorom između Ugovornih stranaka. Bilo koja izmjena stupit će na snagu po istoj proceduri koja se zahtijeva za stupanje na snagu ovog Sporazuma.
6. Ovaj Sporazum važi bez obzira na to da li između Ugovornih stranaka postoje diplomatski ili konzularni odnosi.

U POTVRDU OVOGA potpisani predstavnici, propisno za to ovlašteni, potpisali su ovaj Sporazum.

NAČINJENO u SARAJEVU dana 16.02. 2001. u dva izvornika na makedonskom, bosanskom/hrvatskom/srpskom i engleskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi jednako autentični. U slučaju razlike u tumačenju, engleski tekst će biti mjerođavan.

Za
Republiku ~~Makedoniju~~

Za
Bosnu i Hercegovinu

СПОРАЗУМ

О

УНАПРЕЂЕЊУ И ЗАШТИТИ ИНВЕСТИЦИЈА

ИЗМЕЊУ

РЕПУБЛИКЕ МАКЕДОНИЈЕ

И

БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Република Македонија и Босна и Херцеговина, у даљем тексту: “Уговорне стране”,

У жељи да прошире и ојачају економску сарадњу између двије државе на основама равноправности и узајамне користи;

Са намјером да стварају и одржавају повољне услове за веће инвестирање инвеститора једне Уговорне стране на територији друге Уговорне стране;

Увидјевши да ће унапређење и реципрочна заштита таквих инвестиција по овом Споразуму допринијети стимулацији пословне иницијативе и повећати економски просперитет обију држава;

Споразумјеле су се како слиједи:

Члан 1. Дефиниције

За циљеве овог Споразума:

1. Израз "инвестиција" означава сваку врсту средстава инвестираних за циљеве стицања економске користи или у други пословни циљ од стране инвеститора једне Уговорне стране на територији друге Уговорне стране у складу са законима и прописима ове друге и укључиваће посебно, мада не искључиво:

- a) покретну и непокретну имовину, гаранције као и било која друга имовинска права као што су хипотеке, сервитути, друга права по закону и лиценце или друга средства обезбјеђења;
- b) удјеле, дионице или било који други облик учешћа у компанијама;
- c) потраживања новца или било којег извршења које има економску вриједност;
- d) права интелектуалне својине као што су ауторска права и њима сродна права, патенти, индустријски дизајни, заштитни знакови, трговачка имена и знање и умијеће;
- e) пословне концесије дате законом или по уговору, укључујући концесије за истраживање, узгајање, екстракцију и експлоатацију природних ресурса.

Било која каснија промјена облика у којем су средства инвестирана или реинвестирана неће утицати на њихов карактер као инвестиција, под условом да је таква промјена у складу са законима и прописима Уговорне стране на чијој територији је инвестиција извршена.

2. Израз "инвеститор" означава било које физичко или правно лице једне Уговорне стране које инвестира на територији друге Уговорне стране:

a) у односу на Републику Македонију:

- (i) израз "физичко лице" означава било које физичко лице које је држављанин Републике Македоније.
- (ii) израз "правно лице" означава било које правно лице укључујући предузећа, компаније, корпорације и/или организације основане или организоване у складу са законодавством Републике Македоније које има сједиште на територији Републике Македоније.

b) у односу на Босну и Херцеговину:

- (i) израз "физичко лице" означава било које физичко лице које ужива статус држављана Босне и Херцеговине према законима који су на снази у Босни и Херцеговини, које има пребивалиште или главно мјесто пословања у Босни и Херцеговини;

- (ii) израз "правно лице" означавало било које правно лице основано у складу са важећим законима у Босни и Херцеговини које има регистровано сједиште, централну управу или главно мјесто пословања на територији Босне и Херцеговине.
3. Израз "приходи" означавало износ добијен од инвестиције и посебно, мада не искључиво, укључује ројалитете, профите, камате, дивиденде, приходе од капитала, све накнаде и друге компензације.
4. Израз "територија" означавало:
- а) у односу на Републику Македонију: територију Републике Македоније укључујући земљу, воду и ваздушни простор над којима Република Македонија врши, у складу са меѓународним правом, суверена права и јурисдикцију над таквим подручјима.
 - б) у односу на Босну и Херцеговину: сву копнену територију Босне и Херцеговине, њено територијално море, сву површину, подземље и ваздушни простор изнад, укључујући било коју поморску област смјештену иза територијалног мора Босне и Херцеговине, која јесте или може у будућности бити, према закону Босне и Херцеговине, а сагласно меѓународном праву, означена као подручје унутар којег Босна и Херцеговина може вршити права у односу на морско дно и подземље и природне ресурсе;

Члан 2.

Унапређење и заштита инвестиција

1. Свака Уговорна страна охрабриваће и стварати повољне, стабилне и транспарентне услове за инвеститоре друге Уговорне стране да инвестирају капитал на њеној територији и допустиће такве инвестиције у оквиру својих закона и прописа.
2. Инвестицијама инвеститора било које Уговорне стране биће у свако доба одобрен поштен и правичан третман и уживаће пуну заштиту и безбједност на територији друге Уговорне стране. Ниједна Уговорна страна неће ни на који начин, неразумним или дискриминаторским мјерама, ометати проширивање, управљање, одржавање, коришћење, уживање или располагање, на својој територији, инвестицијама инвеститора друге Уговорне стране.

Члан 3.

Национални третман и Третман најповлаштеније нације

1. Свака Уговорна страна ће на својој територији одобрити инвестицијама и приходима инвеститора друге Уговорне стране третман који ни у којем случају неће бити мање повољан од оног који одобрава инвестицијама и приходима својих властитих инвеститора или инвестицијама и приходима инвеститора било које треће државе, зависно од тога који је повољнији за инвеститоре друге Уговорне стране.
2. Ниједна Уговорна страна неће на својој територији подвргнути инвеститоре друге Уговорне стране, у погледу њиховог проширивања, управљања,

одржавања, коришћења, уживања или располагања нивовим инвестицијама, третману мање повољном од оног који пружа својим властитим инвеститорима или инвеститорима било које треће државе, зависно од тога који је повољнији за инвеститоре друге Уговорне стране.

3. Одредбе ставова 1. и 2. овог члана нису сачињене тако да обавезују једну Уговорну страну да на инвеститоре друге Уговорне стране прошири корист било којег третмана, предности или повластице који произилазе из:
 - а) чланства или придруживања било којој постојећој или будућој зони слободне трговине, царинској унији, економској унији, заједничком тржишту или сличном меѓународном споразуму у којем је Уговорна страна чланица или то може постати;
 - б) споразума о избјегавању двоструког опорезивања или било којих других аранжмана који се у потпуности или већим дијелом односе на питања опорезивања.

Члан 4.

Национализација и експропријација

1. Инвестиције инвеститора било које Уговорне стране неће бити национализоване, експроприсане или подвргнуте мјерама које имају исти ефекат као и национализација или експропријација (у даљем тексту: "експропријација") на територији друге Уговорне стране, изузев у јавне циљеве, по прописном правном поступку, на недискриминаторској основи и уз брзу, адекватну и ефективну компензацију.
2. Таква компензација ће представљати правичну тржишну вриједност погођене инвестиције непосредно прије експропријације или прије него предстојећа експропријација буде јавно позната на начин који утиче на вриједност инвестиције, зависно од тога шта је раније. Компензација ће укључивати камату обрачунату на основу годишњег LIBOR-а за валуту у којој је извршена инвестиција, од датума експропријације до датума исплате. Компензација ће бити плаћена у слободно конвертибилној валути и учињена преносивом без одлагања у земљу коју су одредили односни тражиоци.
3. Правоваљаност било које такве експропријације и износа компензације биће предмет преиспитивања према законом прописаном поступку.

Члан 5.

Компензација за губитке

Инвеститорима било које Уговорне стране који трпе губитке, укључујући штете, у односу на своје инвестиције на територији друге Уговорне стране, услед рата или другог оружаног сукоба, револуције, државног ванредног стања, побуне, устанка или нереда, биће од стране друге Уговорне стране одобрен третман, у погледу реституције, обештећења, компензације или другог рјешења, не мање повољан од оног који та Уговорна страна одобрава својим властитим инвеститорима или инвеститорима било које треће државе, зависно од тога који је повољнији за инвеститоре друге Уговорне стране.

Члан 6. Трансфери

1. Свака Уговорна страна гарантоваће инвеститорима друге Уговорне стране слободан трансфер уплата које се односе на њихове инвестиције у и из своје територије. Такви трансфери укључиваће посебно, мада не искључиво:
 - а) почетни капитал и додатне износе потребне за одржавање и развој инвестиције;
 - б) приходе од инвестиције;
 - в) средства за отплату кредита који се односе на инвестицију;
 - г) приходе од потпуне или дјелимичне продаје или ликвидације инвестиције;
 - д) било коју компензацију или друго плаћање који се односе на чланове 4. и 5. овог Споразума;
 - е) плаћања добијена на основу ријешених спорова;
 - ж) непотрошене зараде и друге накнаде држављана ангажованих из иностранства у вези са инвестицијом.
2. Трансфери ће бити извршени без непотребног одлагања у конвертибилној валути по девизном курсу који се примјењује на дан трансфера.
3. У случају непостојања тржишта страних валута, курс који ће се користити биће задњи курс валуте који важи за конверзију валута у Специјална Права Вучења.
4. Уговорне стране се обавезују да таквим трансферима одобре третман не мање повољан од третмана одобреног трансферима који потичу од инвестиција извршених од стране инвеститора било које треће државе.

Члан 7. Суброгација

1. Ако једна Уговорна страна или агенција коју је она одредила изврши законито плаћање било којем од својих инвеститора, по гаранцији или уговору о осигурању од некомерцијалних ризика, које је дала у односу на инвестицију, друга Уговорна страна признаће, упркос својим правима из члана 10. овог Споразума, ваљаност суброгације у корист првонаведене Уговорне стране или њене агенције било којег права или потраживања које је имао инвеститор.
2. Уговорна страна или њена агенција на коју су пренијета права инвеститора биће у свим околностима овлаштена на иста права и на исти третман као и обештећени инвеститор, у погледу плаћања која проистичу из тих права.
3. У случају суброгације, како је дефинисано у ставу 1. овог члана, инвеститор неће подносити тужбу или други захтјев, осим ако није овлаштен да тако поступи од стране Уговорне стране или агенције коју је она одредила.

Члан 8.**Рјешавање спорова између инвеститора и Уговорне стране**

1. Спорови између Уговорне стране и инвеститора друге Уговорне стране биће најављени у писменој форми. Било који спор који може настати између једне Уговорне стране и инвеститора друге Уговорне стране у вези са инвестицијом на територији те друге Уговорне стране, рјешавање се на пријатељски начин путем консултација и преговора.
2. Ако се такав спор не може ријешити на начин из става 1. овог члана у року од шест мјесеци од датума захтјева било које стране за рјешавање спора на пријатељски начин, односно инвеститор може покренути спор било пред:
 - a) Надлежним судом или административним трибуналом Уговорне стране на чијој територији је инвестиција извршена; или
 - b) Ad hoc арбитражним трибуналом основаним према Арбитражним правилима Комисије Уједињених нација за меѓународно трговинско право (UNCITRAL); или
 - c) Меѓународним центром за рјешавање инвестиционих спорова (у даљем тексту: "Центар") путем посредовања или арбитраже, основаном према Конвенцији о рјешавању инвестиционих спорова између држава и држављана других држава, отвореној за потписивање у Washington-у D.C. 18. марта 1965. године (у даљем тексту: "Конвенција"), у случају да су обје Уговорне стране постале чланице Конвенције.
3. Ниједна Уговорна страна неће наставити посредством дипломатских канала било који спор који је покренут пред Центром.
4. Арбитражна одлука засниваће се на:
 - одредбама овог Споразума;
 - законима Уговорне стране на чијој територији је инвестиција извршена укључујући правила која се односе на сукобе закона; и
 - правилима и општеприхваћеним принципима меѓународног права.
5. Арбитражна одлука биће коначна и обавезујућа за обје стране у спору и биће извршена у складу са прописима односне Уговорне стране.
6. Уговорна страна неће се за вријеме арбитражног поступка или извршавања одлуке позивати у виду одбране, приговора, протузакхтјева, права на одштету или других разлога, на чињеницу да је инвеститор који је страна у спору добио или ће добити, сходно уговору о осигурању или гаранцији од политичких ризика, одштету или неку другу накнаду за сву наводну штету или њен дио.

Члан 9.**Консултације и размјена информација**

1. На захтјев једне Уговорне стране друга Уговорна страна ће без непотребних одлагања приступити разговорима о тумачењу и примјени овог Споразума.

2. На захтјев било које Уговорне стране, размијениће се информации о утицају који закони, прописи, одлуке, административне праксе или процедуре или политике друге Уговорне стране могу имати на инвестиције обухваћене овим Споразумом.

Члан 10.

Рјешавање спорова између Уговорних страна

1. Спорови између Уговорних страна у вези са тумачењем или примјеном овог Споразума биће, ако је то могуће, рјешавани путем консултација и преговора посредством дипломатских канала.
2. Ако се спор између Уговорних страна не може ријешити на начин из става 1. овог члана у року од шест мјесеци од датума захтјева за рјешавање, спор ће на захтјев било које Уговорне стране бити поднесен арбитражном трибуналу од три члана.
3. Такав арбитражни трибунал биће конституисан за сваки поједини случај на следећи начин. У року од два мјесеца од датума пријема захтјева за арбитражу, свака Уговорна страна именуваће једног члана трибунала. Та два члана затим ће изабрати држављанина треће државе који ће по одобрењу Уговорних страна бити именован предсједавајућим трибунала. Предсједавајући ће бити именован у року од два мјесеца од дана именовања друга два члана.
4. Ако у току периода одређених у ставу 3. овог члана нису извршена потребна именовања, било која од Уговорних страна може позвати Предсједника Међународног суда правде да изврши потребна именовања. Ако је Предсједник држављанин било које од Уговорних страна или је на неки други начин спријечен да обави наведену функцију, Потпредсједник ће бити позван да изврши потребна именовања. Ако је Потпредсједник држављанин било које од Уговорних страна или је такође спријечен да обави наведену функцију, биће позван најстарији члан Међународног суда правде, који није држављанин ни једне од Уговорних страна, да обави потребна именовања.
5. Трибунал ће одредити свој властити поступак.
6. Арбитражни трибунал донијеће своју одлуку већином гласова. Таква одлука биће коначна и обавезујућа за обје Уговорне стране.
7. Свака Уговорна страна сносиће трошкове свог члана трибунала и свог представљања у арбитражном процесу; трошкове Предсједника и остале трошкове Уговорне стране ће сносити у једнаким дијеловима. Трибунал може, међутим, у својој одлуци наложити да већи дио трошкова сноси једна од Уговорних страна, и та одлука биће обавезујућа за обје Уговорне стране.
8. Спор неће бити поднесен Међународном арбитражном трибуналу за рјешавање спора у складу са овим чланом, ако је исти спор већ достављен на рјешавање другом арбитражном суду у складу са чланом 8. овог Споразума све док тај поступак још траје. Ово не утиче на могућност рјешавања спора у складу са ставом 1 овог члана.

Члан 11.
Примјена Споразума

Овај Споразум примјењиваће се на инвестиције на територији Уговорне стране, извршене у складу са њеним законима и прописима, од стране инвеститора друге Уговорне стране после датума ступања на снагу овог Споразума.

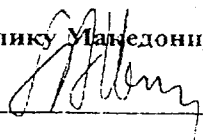
Члан 12.
Ступање на снагу, трајање и престанак

1. Свака Уговорна страна обавијестиће другу у писменој форми о извршењу интерних законских формалности које се захтијевају на њеној територији за ступање на снагу овог Споразума. Овај Споразум ступиће на снагу тридесет дана од датума слања касније од двије нотификације.
2. Овај Споразум остаће на снази за период од десет година од дана његовог ступања на снагу и наставиће да важи ако се не откаже у складу са ставом 3 овог члана.
3. Било која Уговорна страна може, уз давање писменог обавјештења другој Уговорној страни годину дана унапријед, отказати овај Споразум на крају почетног периода од десет година или у било које вријеме након тога.
4. У односу на инвестиције извршене или стечене прије датума престанка овог Споразума, одредбе свих других чланова овог Споразума остаће на снази за даљњи период од десет година од дана престанка.
5. Овај Споразум може бити измијењен писменим договором између Уговорних страна. Било која измјена ступиће на снагу по истој процедури која се захтијева за ступање на снагу овог Споразума.
6. Овај Споразум важи без обзира на то да ли између Уговорних страна постоје дипломатски или конзуларни односи.

У ПОТВРДУ ОВОГА потписани представници, прописно за то овлаштени, потписали су овај Споразум.

САЧИЊЕНО у САРАЈЕВУ дана 16.02. 2001. у два оригинала на македонском, босанском/хрватском/српском и енглеском језику, при чему су сви текстови једнако аутентични. У случају разлике у тумачењу, енглески текст ће бити мјеродаван.

За
Републику Македонију

За
Босну и Херцеговину

